

Jesaja 63

1 Wie is Deze Die uit Edom komt, in helrode kleding uit Bozra, Die luisterrijk is in Zijn gewaad, Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die spreek in gerechtigheid, Die machtig ben om te verlossen.

2 Waarom is dat rood aan Uw gewaad, en is Uw kleding als die van iemand die de wijnpers treedt?

3 Ik heb de pers alleen getreden; er was niemand uit de volken met Mij. Ik heb hen vertreden in Mijn toorn, hen vertrapt in Mijn grimmigheid. Hun bloed is op Mijn kleding gespat, heel Mijn gewaad heb Ik besmet.

4 Want de dag van de wraak was in Mijn hart, het jaar van Mijn verlossen was gekomen.

5 Ik keek rond, maar er was niemand die hielp; Ik ontzette Mij, want er was niemand die ondersteunde. Daarom heeft Mijn arm Mij heil verschaft, en Mijn grimmigheid, die heeft Mij ondersteund.

6 Ik heb de volken vertrapt in Mijn toorn, Ik heb hen dronken gemaakt in Mijn grimmigheid, Ik heb hun bloed ter aarde doen neerdalen.

7 Ik zal de goedertierenheid van de HEERE in herinnering roepen, de loffelijke daden van de HEERE, naar alles wat de HEERE voor ons heeft gedaan, de grote goedheid voor het huis van Israël, die Hij hun bewezen heeft naar Zijn barmhartigheid en naar de veelheid van Zijn goedertierenheid.

8 Want Hij zei: Zij zijn immers Mijn volk, kinderen die niet zullen liegen! Zo werd Hij hun tot een Heiland.

9 In al hun benauwdheid was Hij benauwd; de Engel van Zijn aangezicht heeft hen verlost. Door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Hij hen bevrijd; Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van weleer.

10 Zij daarentegen zijn ongehoorzaam geworden en hebben Zijn Heilige Geest bedroefd. Daarom is Hij voor hen veranderd in een vijand, Hij Zelf heeft tegen hen gestreden.

11 Toch dacht Hij aan de dagen vanouds, aan Mozes, aan Zijn volk. Maar nu, waar is Hij Die hen deed opgaan uit de zee met de herders van Zijn kudde, waar is Hij Die Zijn Heilige Geest in hun midden stelde,

12 Die Zijn luisterrijke arm heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes, Die het water voor hun ogen doormidden spleet om Zich een eeuwige Naam te maken,

13 Die hen deed gaan door de diepe wateren? Als een paard in de woestijn struikelden zij niet,

14 als een dier dat in de vallei afdaalt, heeft de Geest van de HEERE hun rust gegeven. Zo hebt U Uw volk geleid om U een luisterrijke Naam te maken.

15 Kijk neer uit de hemel en zie uit Uw heilige en luisterrijke woning. Waar zijn Uw na-ijver en Uw machtige daden, Uw innerlijke bewogenheid en Uw barmhartigheid? Ze houden zich jegens mij in.

16 Toch bent U onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet. U, HEERE, bent onze Vader; onze Verlosser van oude tijden af is Uw Naam.

17 HEERE, waarom doet U ons afdwalen van Uw wegen? Waarom verhardt U ons hart, zodat wij U niet vrezen? Keer terug omwille van Uw dienaren, de stammen van Uw eigendom.

18 Slechts korte tijd heeft Uw heilig volk het in bezit gehad. Onze tegenstanders hebben Uw heiligdom vertrapt.

19 Wij zijn geworden als mensen over wie U van oude tijden af niet hebt geheerst, die niet naar Uw Naam zijn genoemd.

Edom staat symbool voor de vijandschap tegen God en Zijn volk.

Het is niet onbekend; De verlossing van Gods volk is gekoppeld aan het definitieve vonnis van God

over Zijn tegenstanders. De profetie uit Jesaja 61:2 – die de Heere Jezus op Zichzelf betreft – maakt hier geen geheim van: *‘om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God’* Met Jesaja 61 en 62 kwam *het goede nieuws* voor Israel en Jeruzalem. Nu volgt *het slechte nieuws* voor de volken, althans diegenen uit de volken dat altijd met de rug naar God zijn blijven staan. Omdat het feitelijk over de volken gaat is het opmerkelijk dat alleen Edom naar voren wordt gehaald. Dat heeft trouwens wel een reden. Edom lijkt wel symbool te staan voor de vijandschap tegen God en Zijn volk. Dat zal ze uiteindelijk lelijk opbreken. Zoals het volk Israel van Jakob afstamt, zo Edom van Ezau. Beiden zijn zonen van Izaak en Rebekka, een tweeling nog wel. Iemand zou nog enige genegenheid en begrip kunnen tonen voor Ezau omdat hij feitelijk *de eerstgeboren zoon* was. Het was wel zuur voor hem toen hij merkte dat Jakob er met de zegen – die Ezau als de eerstgeboren zoon had moeten ontvangen – vandoor ging. De Bijbel kent echter weinig sympathie voor de vader van Edom. Het eerstgeboorterecht boeide hem in het begin totaal niet. Ezau zat in de lijn van Izaak en Abraham met wie de HEERE een verbond was aangegaan met de beloften van land en volk. Het eerstgeboorterecht raakte in geestelijke zin de vraag met welke zoon van Izaak – Jakob of Ezau – God het verbond en de beloften zou doorzetten. De manier waarop Ezau in eerste instantie met het eerstgeboorterecht omgaat belooft al niet veel goeds. Hij lijkt helemaal niet geïnteresseerd in God en verbond en geloof en een leven dat daarbij past. Dat blijkt wel uit zijn huwelijken met Kanaänitische vrouwen. Genesis 26:34 Zijn vader en moeder hadden het er maar moeilijk mee. Na de mislukte zegen deed hij een stap in hun richting door een meisje uit de familie van Ismael – nazaat van Abraham – te trouwen. Genesis 28:9 Het voelt *‘als mosterd na de maaltijd’*.

Edom en Israel.

De verlossing van Israel en het vonnis over de vijanden hangen onlosmakelijk samen.

Zo onverschillig als Ezau aan de ene kant was voor *‘de God van Jakob’* zo gefrustreerd gedroeg hij zich later. Israel en Edom, dat was water en vuur. Dat bleek al bij de Exodus. Toen Israel vriendelijk vroeg door Edom naar het Beloofde Land te reizen, werd dit bot geweigerd. Numeri 20:21 *‘Zij weigerde Edom toestemming aan Israël om door zijn gebied te trekken en daarom week Israël van hem af.’* Het is nooit meer goed gekomen. Het dieptepunt was de reactie van Edom op de wegvoering van de Joodse gemeenschap uit Jeruzalem door Babel. Toen hebben ze zich werkelijk misdragen met hun gespot. Ze hebben zelfs Joden overgeleverd aan de vijand. En toen het land Israel – althans voor het moment vrij kwam – gingen zij zich daar vestigen. Ze noemden het zelfs *‘hun erfdeel’*. De jaloezie spat er van af. Edom heeft nooit kunnen verwerken dat God voor Jakob koos en niet voor Ezau, hun stamvader. Mogelijk wordt Edom opgevoerd vanwege de jaloezie waaruit mogelijk *het antisemitisme*

te verklaren is, ook dat van andere volken. Waarom God nou net het Joodse volk heeft uitgekozen en niet hun? Het volk Israel heeft enorm veel te lijden gehad van deze bevoorrechte positie. Denk aan de tijd in Egypte en met Haman in Perzië en Antiochus Epiphanes IV van Syrië en Hitler Duitsland in de recente geschiedenis. Maar goed, in Jesaja wordt duidelijk waar dit op uitloopt: de definitieve ondergang van Edom en de verlossing van het Joodse volk. God staat klaar om te oordelen en te verlossen. Jesaja 63:1 *Wie is Deze Die uit Edom komt, in helrode kleding uit Bozra, Die luisterrijk is in Zijn gewaad, Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die spreek in gerechtigheid, Die machtig ben om te verlossen.* De volgende vraag is bijna retorisch. Het antwoord is namelijk al bekend. Vanwaar die rode kleding? Vanwege het bloed van Gods vijanden die Hij in de strijd verpletterend zal verslaan. Jesaja 63:2 *Waarom is dat rood aan Uw gewaad, en is Uw kleding als die van iemand die de wijnpers treedt?*

De wijnpers treden.

De metafoor van de wijnpers.

De metafoor van de wijnpers staat dus voor het vertrappen van de vijand en het bloederige tafereel wat dat oplevert. De achtergrond wordt gevormd door de strijd van de volken die in *de eindtijd* optrekken tegen God, Israel en Jeruzalem. Vanuit de hemel grijpt Christus overwinnend in. Het vernietigende vonnis over de volken wordt – net als verderop in de Bijbel (zie staatje) – aangegeven met de metafoor van het druiventreden. Dat was goed gebruik in de oude tijden, namelijk om het sap van geoogste druiven er met blote voeten uit te persen. Ook al was men gekleed in witte kleren, na verloop van tijd is alles rood, diep rood als bloed. Het zou later dienen als metafoor van het vonnis dat God over de volken voltrekt.

Wijnpers als metafoor voor het oordeel van God over de vijandige volken.

Jesaja 63:2	<i>Waarom is dat rood aan Uw gewaad, en is Uw kleding als die van iemand die de wijnpers treedt?</i>
Joël 3:13	<i>Sla de sikkel erin, want de oogst is rijp. Kom en daal af, want de wijnpers is vol. De perskuipen stromen over, want hun kwaad is groot.</i>
Openbaring 14:18-20	<i>En weer een andere engel kwam bij het altaar vandaan, en die had macht over het vuur. En hij riep met luide stem tegen hem die de scherpe sikkel had, en zei: Zend uw scherpe sikkel en oogst de trossen van de wijnstok van de aarde, want de druiven ervan zijn rijp. En de engel zond zijn sikkel op de aarde en oogstte de druiven van de wijnstok van de aarde, en wierp</i>

	<i>die in de grote wijnpersbak van de toorn van God. En de wijnpersbak werd getreden buiten de stad, en er kwam bloed uit de wijnpersbak, tot aan de tomen van de paarden, zestienhonderd stadiën ver.</i>
Openbaring 19:13,15	En Hij was bekleed met een <i>in bloed gedoopt bovenkleed</i> , en Zijn Naam luidt: Het Woord van God. En uit Zijn mond kwam een scherp zwaard, opdat Hij daarmee de heidenvolken zou slaan. En Hij zal hen hoeden met een ijzeren staf. <i>En Hij treedt de wijnpersbak van de wijn van de grimmige toorn van de almachtige God.</i>

God beklagt Zich erover dat Hij het vonnis helemaal alleen moet voltrekken.

Uiteindelijk zullen alle volken zich tegen God en Israel keren. Achteraf vinden wij dat misschien vreemd, maar dat is dan wel met de kennis van nu. Inmiddels zijn er millennia voorbijgegaan en heeft de geschiedenis van God met Israel en de volken zijn beslag gekregen. De Bijbel tekent *een eindstrijd* van de volken tegen God en Jeruzalem. Ezechiël 38,39/Openbaring 20. Dat is de verwachting. De gelovigen zijn tegen die tijd al uit de volken verdwenen. Mogelijk heeft het er bij verschillende volken een tijd lang anders uitgezien – toen de meerderheid gelovig christen was – en heeft God verwachtingen gehad dat Hij de strijd niet alleen zou hoeven te doen. Maar de tijd vóór het einde gaat samen met een wereldwijde *geloofsafval* waardoor het zoutend zout van de christenheid volstrekt zijn kracht verliest om na verloop van tijd volledig te verdwijnen. Wanneer *de volheid van de gelovigen uit de volken* is binnengegaan, keert God Zich opnieuw tot Israel. Openbaring 7:9 En dan is het blijkbaar toch onverwacht dat er geen volk is dat aan Gods kant staat. Jesaja 63:3 *Ik heb de pers alleen getreden; er was niemand uit de volken met Mij. Ik heb hen vertreden in Mijn toorn, hen vertrapt in Mijn grimmigheid. Hun bloed is op Mijn kleding gespat, heel Mijn gewaad heb Ik besmet.* De wraak van God duurt in verhouding tot de verlossing kort. We hebben het dan over de strijd die zich hier op aarde afspeelt. We moeten denken aan legers die optrekken tegen Israel en Jeruzalem waarbij ze niet alleen de nationale belangen willen beschadigen, maar ook de geestelijke werkelijkheid waar dit volk deel van uitmaakt. God zal vanuit de hemel ingrijpen en dit grote leger verpletterend verslaan. Ook zal het de nodige gevolgen hebben voor de achterban, de thuisblijvers van de volken die zullen delen in het vonnis dat God op aarde voltrekt. Er wordt nog niet gesproken over de hel en het leven in de krochten van de duisternis, maar over het leven op aarde. Daar zal korte metten mee gemaakt worden. In vergelijking daarmee duurt het leven van de verlostten lang. Zo veel langer als een jaar duurt dan een dag, zoveel langer – want eeuwig – duurt het leven van de verlostte mensen dat na het vonnis op de nieuwe aarde zal gaan wonen. Jesaja 63:4 *Want de dag van de wraak was in Mijn hart, het jaar van Mijn verlostten was gekomen.*

De dag van de wraak.

God heeft alles alleen moeten doen, ook op het punt van de verlossing.

Er was aanvankelijk een soort van samenwerking bij het Oude Verbond. De HEERE sloot het verbond met Zijn volk Israel bij de berg Sinaï op grond van *de tien woorden* oftewel de tien geboden. Exodus 20 en 34 God deed veel – Hij schonk hen het volksbestaan en een eigen land – maar de HEERE vroeg ook wel het een en ander van Zijn mensen. Er waren *verbondsbeloften* en *verbondseisen*. Het was spannend. Zou het de mens – die het op het punt van de gehoorzaamheid zo af had laten weten bij Adam en Eva – lukken om zich aan *tien geboden* te houden? Het Oude Testament leert ons dat het plan uiteindelijk schipbreuk liep. De ketting brak bij de zwakste schakel, de mens. Het volk Israel verbrak het verbond. Het begon bij overtredingen in de intermenselijke relaties, maar al gauw raakte het de open zenuw van de relatie met God: men ging beelden van God maken en andere goden volgen. De les die wij allen leren van deze geschiedenis is dat wij mensen niet alleen zonden doen, maar ook nog eens verloren liggen in schuld. Iemand moet ons uit het moeras van onze verlorenheid trekken. En die iemand is God. God moest niets overigens. Hij was niets aan ons verschuldigd. Het is vanwege Zijn grote goedertierenheid en genade dat God Zelf met de oplossing kwam: God zegde toe dat er *een nieuw verbond* kwam met als beloften; de verzoening van de zonden én een nieuw hart, een nieuwe Geest in ons binnenste. God zou niet alleen de fouten van het schoolbord wissen, maar ook met eigen hand – lees de Heilige Geest – een nieuw schrift aanbrengen. Jeremia 31 en Ezechiël 36. Het afwassen van de zonden en de Heilige Geest hebben we aan Christus te danken, Gods Zoon Die bereid was om in onze plaats het oordeel van God te ondergaan. Op die manier zou Hij ons – schuldige mensen – ervan kunnen bevrijden. Het is eerlijk toegegaan tussen God en de mens. Toen de ene mens Adam in zonde viel nam hij de hele wereldgemeenschap mee. Dankzij de ene mens Jezus kunnen we opstaan uit onze verlorenheid en schuld. Romeinen 5:12-21. We hebben alles aan God te danken: ‘Wat we hebben en wie we zijn in Christus.’ We zijn veranderd. We kunnen – dankzij Christus en de Heilige Geest – schoon schip maken en God liefhebben en we kunnen een nieuwe gehoorzaamheid aanleren. Het is wel een keus. Ook de goede keus is overigens verweven met Gods keus. Wanneer een mens de goede keus maakt beseft hij dat ook dit puur genade is. Of zoals Paulus het zegt: ‘*God is het Die zowel het willen als het werken in ons werkt.*’ Filippenzen 2:13 Toch zit er – hoewel Gods keus en de onze niet goed te scheiden zijn – ook veel van onszelf in. Iedereen beseft wat dit voor God betekent. Niet alleen de goede keus, maar ook de verkeerde moet consequenties hebben. God heeft niet alleen de verlossing, maar ook het oordeel in Zijn handen. Niemand kan dit van Hem overnemen. Niemand kan Hem daarbij helpen. Het is overigens ook weer niet zo dat God ergens mee geholpen moet worden, maar de HEERE stelt de samenwerking met Zijn schepselen bijzonder op prijs. Natuurlijk staan christenen – die door de Geest geleid worden – hier anders in. Er is echter niemand die Hem vanuit zichzelf kon helpen. Op zich is dat schokkend.

Het Katharinaklooster aan de voet van de berg Sinaï.

het boek des levens.

Het is goed dat ook dit moment – van de wraak – wordt genoemd. Het hangt onlosmakelijk samen met de verlossing. Iemand zal zich afvragen wat Gods rol hierin is? Het is ons niet onbekend. Om iets te noemen. Een van de dingen die we weten is dat de namen van degenen die gered worden opgetekend staan in *het boek des levens*. Openbaring 21:27 Het zou trouwens niet goed zijn zoets als *het boek des levens* van een fatalistische kant te bezien, alsof anderen volstrekt kansloos waren. Niemand is kansloos. Christus is voor alle mensen gestorven. Hij heeft de schuld van de hele wereld op zich genomen, niet die van een select gezelschap. Johannes 3:13 Maar feit is dat een select gezelschap de eindstreep haalt en dat daarbij onze eigen keus en verantwoordelijkheid, maar ook Gods inbreng onmiskenbaar is. Sterker, uiteindelijk herleiden de uitverkorenen hun redding tot Gods genade en kracht. Het heeft alles te maken met hoe we onze verantwoordelijkheid invullen en of we in staat zijn ons te laten redden in plaats van onszelf te willen redden. Staan we God toe om ons te redden? Verwachten we het van God? Bidden we daar ook om? Paulus geeft in Romeinen 7 aan dat hier soms een hele strijd aan vooraf gaat. Verder is het van essentieel belang of we de hoge Bijbelse eisen, die God aan het leven stelt – geloof en gehoorzaamheid aan de geboden – blijven honoreren of dat we de lat lager hangen, zodat iedereen er overheen kan springen. De laatste groep gaat met een ingebeelde hemel alsnog naar de hel.

Het boek des levens.

De volheid van de volken en van Israel.

In de Bijbel speelt het begrip '*volheid*' ook een grote rol bij het aantal mensen dat binnen gelaten wordt in Gods Koninkrijk. Het is trouwens niet zo dat er een bepaald aantal is en dat daarna de deur gesloten wordt. Het is zo dat wanneer er geen mensen meer bijkomen de deur gesloten wordt. Niemand kan ontkennen dat van te voren bekend is bij God – wie wel en wie niet – maar op zich heeft dat geen invloed op het proces. Het zal nadien blijken dat God ieder mens ruimschoots de kans heeft gegeven op redding: 'God wil niet de dood van de zondaar, maar dat hij zich bekeert en leeft!' Uit de Bijbel begrijpen we dat vlak voor de laatste fase van de geschiedenis het getal van de gelovigen uit de volken vol is. Romeinen 11:25 Daarna zal er een laatste fase zijn waarin God vooral optrekt met Zijn oude volk Israel. Uit het getal waarmee zij worden aangeduid in Openbaring 7 – 144.000 – wordt duidelijk dat het ook hier gaat om *de volheid*. Uit Openbaring 9:20,21 wordt duidelijk dat er vanuit de volken – hoe God daar ook op inzet – geen bekeerlingen meer komen, terwijl er volgens Openbaring 11:13 vanuit het Joodse volk tot op het laatste moment nog mensen bijkomen die hun hart en leven aan God geven. Met de acceptatie van veel mensen is ook de afwijzing van de anderen een gegeven. God heeft Zelf een plan moeten bedenken en uitvoeren om zowel de ene groep (de verlost) als de andere groep (de verlorenen) recht te doen. Jesaja 63:5 *Ik keek rond, maar er was niemand die hielp; Ik ontzette Mij, want er was niemand die ondersteunde. Daarom heeft Mijn arm Mij heil verschaft, en Mijn grimmigheid, die heeft Mij ondersteund.* In

Romeinen 9 benadrukt Paulus dat God heel veel geïnvesteerd heeft in mensen die uiteindelijk niet over de streep komen. Uit allerlei Bijbelse gegevens wordt duidelijk dat er zich vlak voor het einde van de tijd een enorme clash zal voordoen tussen de volken en God samen met Israel. De een noemt het Gog en Magog; de ander spreekt van een groot leger dat tegen Jeruzalem optrekt. Openbaring 20 doet beide. Die mensen willen dat zelf, maar lijken ook door God uitgedaagd te worden tot deze daad waardoor God hen gezamenlijk in Zijn land kan vernietigen. Naar dat laatste lijkt ook Jesaja te verwijzen als God zegt dat Hij hen 'dronken heeft gemaakt'. Dronken mensen overschatten hun eigen mogelijkheden vaak, zo ook de volken. Ze dachten dat ze God en Israel wel even op de knieën zouden krijgen, maar dat valt tegen. Ze gaan er zelf aan. Christus zal vanuit de hemel ingrijpen en de volken vernietigend verslaan. Jesaja 63:6 *Ik heb de volken vertrapt in Mijn toorn, Ik heb hen dronken gemaakt in Mijn grimmigheid, Ik heb hun bloed ter aarde doen neerdalen.*

Het laatste oordeel (Rogier van der Weyden).

We worden gered door Gods goedheid.

Nadat God voldoende aandacht gegeven heeft aan het vonnis dat Hij zal voltrekken over de mensen die Zijn aanbod op redding verwerpen, komt de HEERE te spreken over de verlostten. Uitvoerig wordt ingegaan op Gods relatie met Zijn volk Israel. Onmiskenbaar gaat het over dat Israel waarvan wij de geschiedenis kennen uit het Oude Testament. Namen en verhalen als die van Abraham en Mozes komen voorbij. Toch zou het niet goed zijn wanneer de gelovigen uit de volken zich buitengesloten voelen. Zeker, wij kwamen pas goed in beeld na de komst van Christus aan het begin van onze jaartelling. Maar wanneer we Paulus mogen geloven worden alle gelovigen geënt op de edele olijf, het volk Israel waarvan Abraham en Jakob de wortels vormen. Romeinen 11 In die zin gaat het dus ook over ons. Ook omdat we de geschiedenis van God met Zijn volk Israel als een noodzakelijke voorstadium kunnen zien van het evangelie van de verlossing waarmee God naar de volken is gegaan. Hoewel wij ons pijnlijk bewust kunnen worden van de minder prettige kanten van verkiezing en verbond – in de vorm van straffen en ballingschap – zal ieder gelovig mens het ermee eens zijn dat de nek van Gods volk (zo zijn wij mensen) ook wel heel hard was. Uiteindelijk zal ieder mens die het redt om het Koninkrijk van God binnen te komen, beseffen dat dit voornamelijk te danken is aan Gods goedheid en trouw, hoewel ook voor ons de levenslessen soms diepe sporen in ons bestaan trekken. Jesaja 63:7 *Ik zal de goedertierenheid van de HEERE in herinnering roepen, de loffelijke daden van de HEERE, naar alles wat de HEERE voor ons heeft gedaan, de grote goedheid voor het huis van Israël, die Hij hun bewezen heeft naar Zijn barmhartigheid en naar de veelheid van Zijn goedertierenheid.* De goedheid van God is spreekwoordelijk. Zo liet de HEERE Zich – na het stierbeeld in de woestijn – vermurwen door Mozes om toch Zijn hand over Zijn hart te strijken en met Israel de reis naar het beloofde land te vervolgen. Exodus 33 Gods goedheid komt overigens niet in mindering op Zijn strengheid. Men moet niet denken dat God bepaalde zaken niet langer ernstig neemt of door

de vingers ziet. Wel ontvangt ieder een eerlijk oordeel, het zij gunstig hetzij het tegendeel daarvan. Het is de vraag of God de problemen met Zijn volk onderschat heeft. Had de HEERE aanvankelijk de indruk met oprechte mensen van doen te hebben? Het zou kunnen. Er zijn inderdaad ook andere Bijbelverhalen waarin de HEERE laat zien dat Hij – bij wijze van spreken – verliefd was op dit volk zoals een jonge man verliefd kan worden op een jonge vrouw. Ezechiël 16:8 Ook maakt Abraham een bijzonder sympathieke en – wat belangrijker is – gelovige indruk. Bij hem trof de HEERE het geloof aan – in de zin van ‘volstrekt op God vertrouwen’ – wat God hem toerekende als gerechtigheid. Genesis 15:6 Paulus heeft het opgemerkt dat het geloof dat Abraham aan de dag legde hetzelfde is waardoor God na Christus aan Joden en heidenen de gerechtigheid toerekent. Romeinen 4. Het kan ook anders bedoeld zijn, gelet op het futurum ‘*kinderen die niet zullen liegen*’. Uiteindelijk zal God Zijn volk en ook ons van de leugen oftewel van de satan bevrijden, die ‘de vader van de leugen’ is. God zal definitief ons uit de greep van de boze – wat er zich tussen de satan en de mensheid heeft voorgedaan – losmaken, en de gelovigen bevrijden uit die dodelijke omarming. Om die reden is God onze Heiland geworden. Jesaja 63:8 *Want Hij zei: Zij zijn immers Mijn volk, kinderen die niet zullen liegen! Zo werd Hij hun tot een Heiland.*

Exodus 34:5-9 God is barmhartig en streng tegelijk.

Toen daalde de HEERE neer in een wolk, ging daar bij hem staan en riep de Naam van de HEERE uit. Toen de HEERE bij hem voorbijkwam, riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die de schuldige zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde geslacht. Toen haastte Mozes zich, knielde ter aarde, boog zich neer en zei: Heere, als ik nu genade in Uw ogen gevonden heb, laat de Heere dan toch in ons midden meegaan. Zeker, het is een halsstarrig volk, maar vergeef onze ongerechtigheid en onze zonde, en neem ons aan als Uw erfelijk bezit.

Voor het Joodse volk was het niet altijd even makkelijk om het uitverkoren volk van God te zijn.

Het plan voor de Exodus – dat in Gods hart opkwam – betekende dat het volk zich bij de Farao onaangenaam maakte. Ze waren trouwens al als dwangarbeiders aan het werk om de vestingsteden op de grens van Egypte te versterken, maar dat werk werd nu nog eens verzaamd. Wel moet ook

gezegd worden dat de Farao het volk reeds vóór die tijd bedreigde. Op de een of andere manier boezemde de groei van Israel de Farao angst in. Hij nam vrij vergaande maatregelen om de groei te stoppen bijvoorbeeld door van de vroedvrouwen te vragen de pasgeboren jongetjes te doden. Exodus 1 Uit die bedreigende situatie wilde God Zijn volk verlossen. De HEERE legde daarbij het nodige geduld aan de dag. Eerst wilde God bezien of de Farao niet voor rede vatbaar was. Hij kon dit volk ook gewoon laten gaan. Maar de Farao weigerde. Uiteindelijk waren er *tien plagen* voor nodig om de leider van het grote Egyptische rijk te bewegen om de Joodse minderheid te laten vertrekken. Van die plagen ging ook voor de Joden een bedreiging uit, maar juist uit de manier waarop zij verschoond bleven van de gevolgen, putten zij geloof en moed. Het was Gods hand Die de Egyptenaren raakte en Zijn eigen volk ontzag. De nacht van vertrek was spannend; niet alleen voor Israel maar ook voor God. Het was een doorwaakte nacht voor de HEERE. Exodus 12:42 *Een nacht van waken was dit voor de HEERE om hen uit het land Egypte te leiden. Daarom is dit een nacht ter ere van de HEERE: een waken voor alle Israëlieten, al hun generaties door.* Feitelijk voelde het als een achtbaan voor het volk Israel, dat aanvankelijk langs de kust en later toch via de woestijn naar het beloofde land zou gaan. Op die laatste route kwamen ze in de problemen omdat ze op een gegeven moment de Farao – die zich bedacht had – met zijn leger achter zich hadden en de Schelfzee voor zich. God echter gaf een doorgang door de Schelfzee. ‘God heeft ons geen kalme reis beloofd maar wel een behouden aankomst’, zegt het spreekwoord. Het volk had uit de recente geschiedenis vertrouwen kunnen opbouwen, maar toch was elk nieuw probleem een behoorlijk zware uitdaging voor het geloof. God echter van Zijn kant droeg Zijn volk door alle dalen en over alle bergen heen. Jesaja 63:9 *In al hun benauwdheid was Hij benauwd; de Engel van Zijn aangezicht heeft hen verlost. Door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Hij hen bevrijd; Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van weleer.*

De doortocht door de Schelfzee.

In de woestijntijd liep God aan tegen de hardnekkigheid van de zonden van de mensen.

Behalve dat het hier en daar schortte aan vertrouwen bij Israel, kwam ook hun ongehoorzaamheid om de hoek kijken. Terwijl God Zijn volk leerde om met vertrouwen de instructies van boven op te volgen – bijvoorbeeld bij de instelling van de sabbat in Exodus 16 – ging het volk dat de *tien geboden* had ontvangen ernstig in de fout met de tweede gebod op het moment dat Mozes even uit beeld was. Ongehoorzaamheid is een probleem voor God. Dat was het al bij de eerste mensen, maar dat veranderde niet. Het was juist de toets van tien geboden waardoor God de gehoorzaamheid van Zijn volk kon uittesten. Hoewel zij zelf met de hand op het hart beloofd hadden al de geboden van God te doen, overtraden ze reeds in de woestijn. Exodus 24:7 *Hij nam het boek van het verbond en las dit ten aanhoren van het volk voor. En zij zeiden: Alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen en Hem gehoorzamen.* De lat lag hoog. God wilde een koninkrijk van priesters van Zijn volk maken.

Exodus 19:6 *U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden die u tot de Israëlieten moet spreken.* Zover was het nog niet in de woestijntijd. Wel had Mozes de Heilige Geest ontvangen en toen het werk hem te zwaar werd, werd de Geest Die op hem was verdeeld over 70 oudsten die meehielpen om het volk in goede banen te leiden. Numeri 11:16-25 Uiteindelijk lag daar het doel nl. om een koning en priester van elke Israëliet te maken; een mens die persoonlijk geleid werd door de Heilige Geest net als de gezalfde koning en priester. Maar in de woestijntijd liep God aan tegen de hardnekkigheid van de zonden van de mensen. God heeft Zich daar niet bij neergelegd. Hij heeft Zijn volk om die reden ook niet voorgoed verlaten. God heeft de strijd aangeboden met de zonde. Hij liet Zijn volk aan den lijve de gevolgen ondervinden van hun diepgewortelde onwil zich te schikken naar de Allerhoogste. God veranderde voor Zijn volk in een vijand. Omdat ze Hem op Zijn hart hebben getrapt heeft Hij het tegen hen opgenomen. Niet alleen had het volk zich afgekeerd van God Die in de tabernakel woonde, maar ook tegen God Die door Zijn Geest in hun eigen hart woonde. Mozes die de Heilige Geest had ontvangen stond met lege handen, terwijl Aaron de gezalfde hogepriester het volk voorgedaan was op de weg van de afgoderij. Veertig jaar heeft het volk in de woestijn moeten verblijven om over hun zonden na te denken. God wilde wel met hen verder gaan, maar niet meer met deze generatie. Pas toen de volgende generatie was geboren ging de reis verder naar het beloofde land. Jesaja 63:10 *Zij daarentegen zijn ongehoorzaam geworden en hebben Zijn Heilige Geest bedroefd. Daarom is Hij voor hen veranderd in een vijand, Hij Zelf heeft tegen hen gestreden.*

De Exodus van het volk Israel op weg naar het beloofde land.

Ze hebben het gevoel dat God niet langer in hun midden optrekt.

Het volk van God heeft het gevoel dat de tijden veranderd zijn. Inmiddels leven ze in de tijd van Jesaja. Dat is in het laatste deel van de zevende en het begin van de zesde eeuw voor Christus. Het Noordrijk met tien stammen is reeds in ballingschap gegaan naar Assur. Het Zuidrijk Juda is nog zelfstandig, maar wordt voortdurend bedreigd door hetzelfde grote wereldrijk dat zich in het Midden Oosten heeft genesteld. Men voelt een groot verschil met de tijd van Mozes. In die tijd dacht God aan Zijn volk. De HEERE nam maatregelen. Hij vergaf hun zonden en hielp Zijn volk weer verder. de Aanwezigheid van God in de woestijn ging met grote wonderen en tekenen gepaard. 'Waar is God?', zo vraagt men zich af. Men mist ook goede leiders. Zoals men toen – bij wijze van spreken – als een

kudde schapen door de woestijn trok, zo verdwaald is men nu. Hoe kan het dat men zo de weg kwijt is. Waar is de Heilige Geest nu? Ze hebben het gevoel dat God niet langer in hun midden optrekt. Jesaja 63:11 *Toch dacht Hij aan de dagen vanouds, aan Mozes, aan Zijn volk. Maar nu, waar is Hij Die hen deed opgaan uit de zee met de herders van Zijn kudde, waar is Hij Die Zijn Heilige Geest in hun midden stelde. 'Vroeger was alles beter', dat mogen we niet zeggen. Ondertussen heeft men in die tijd wel het gevoel dat de tijd van Mozes een tijd was van bijzondere godsopenbaring. Toen heeft men de sterke arm van de HEERE als met eigen ogen gezien. Bijvoorbeeld op het moment dat God de Schelfzee in tweeën spleet. Natuurlijk speelde Mozes daarbij ook een rol. Hij bewoog op Gods bevel zijn staf over de Zee, maar het was God Die het water uiteen deed gaan en een weg baande voor Zijn volk. Groot is Gods Naam! Toen hebben ze gezongen een lied van overwinning. Dat lied waarvoor Mirjam toen nog het refrein maakte dat werd meegezongen door alle vrouwen van Israel. Exodus 15:21 *Toen zong Mirjam hun ten antwoord: Zing voor de HEERE, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiters heeft Hij in de zee geworpen.* Maar nu was er een tijd van radiostilte. 'Men zag niets van God. Men hoorde niets van God'. Zo voelde dat. Men vroeg zich af; 'Waar is God?' Toch is er nogal wat gebeurd van Gods kant: 'Heeft Hij Jeruzalem niet ontzet in 701 v Chr. toen Assur voor de poort lag?' Heeft Hij Jesaja niet geroepen tot profeet en via hem gesproken tot Israel? Er mankeerde ook wel het een en ander aan de oren en ogen van Gods volk. Neemt niet weg dat men het wel zo ervoer. Zo verwoordt God het ook. Jesaja 63:12 *Die Zijn luisterrijke arm heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes, Die het water voor hun ogen doormidden spleet om Zich een eeuwige Naam te maken.**

De redding van Israel en het vonnis over Egypte.

God maakte NAAM met de uittocht uit Egypte.

We moeten het verleden niet idealiseren, maar in feite doen we dat toch allemaal. We vergeten veel. Het boek Exodus kan in die zin de herinnering aanvullen en corrigeren. Maar voor de beleving van de Israëliet was de woestijntijd een ideale tijd. God Die met Zijn volk als het ware door diepe wateren trok, toen bij de Schelfzee. Het volk was als een paard dat – oftewel zonder te struikelen – de bergen beklom en afdaalde naar de vlakke in de grote woestijn. Jesaja 63:13 *Die hen deed gaan door de diepe wateren? Als een paard in de woestijn struikelden zij niet.* Normaal was zoiets onbegonnen werk. Men moest beschikken over een paard om zo'n reis aan te gaan, maar God ondernam die reis met Zijn volk – mannen vrouwen, kinderen en ouderen – en het ging goed van het begin tot het eind. Niemand raakte geblesseerd. We moeten het echter niet alleen over de fysieke situatie hebben, maar ook in geestelijke zin was de woestijn een plaats vol obstakels en moeilijkheden. Op de een of andere manier lukte het God toch om Zijn volk tot bedaren te brengen. Hij leerde Israel om te rusten, te vertrouwen op Gods leiding. Bijvoorbeeld met de sabbat. Exodus 16 Dat was mogelijk nog wonderlijker dan het fysieke ongemak, de reis door de woestijn waarin God erin slaagde om van het begin tot het eind ook iets te doen met het hart en de geest van Zijn volk. Het was de verkeringstijd; de tijd waarin Israel Zijn God goed leerde kennen en vertrouwen. Dankzij de Heilige Geest ontvingen zij elke keer opnieuw rust van boven. Natuurlijk waren er ongekende spanningen en problemen: Er is namelijk geen water in de woestijn, om iets te noemen. Maar God gaf Zijn volk water uit de rots en

het manna groeide als korianderzaad aan de planten, die dat jaar behoorlijk dik gezaaid moeten zijn geweest en een ongekend bloei hadden. Ook waren er de zonden die de relatie tussen God en Zijn volk ernstig op de proef stelden om niet te vergeten de consequenties die deze zaken hadden. Er vielen soms harde klappen, maar de rust werd hersteld en men ging verder en God trok voor Zijn volk uit en verdedigde de achterste linies. Een ding is zeker: 'God heeft Zijn Naam groot gemaakt met de Uittocht. De volkeren die rondom Israel woonden, sterker het hele Midden Oosten was getuige van de Exodus en de inname van het beloofde land. Men keek heel hoog op tegen de God van Israel. Denk maar aan de inwoners van Jericho die de bui zagen hangen toen Israel voor zijn poorten opdoemde. Men was totaal onder de indruk geraakt van de God van Israel. Jesaja 63:14 *als een dier dat in de vallei afdaalt, heeft de Geest van de HEERE hun rust gegeven. Zo hebt U Uw volk geleid om U een luisterrijke Naam te maken.*

De Allerhoogste God.

· Hebrew Names of God ·

אֵל עֵלְיוֹן

EL ELYON - THE MOST HIGH GOD

Israel noemt God 'onze Vader', maar het voelt niet zo.

Er zijn wel vaker tijden geweest dat de hemel van koper leek. God lijkt Zich soms afzijdig te houden. Hoort Hij hen wel? Ziet Hij hen wel? Weet de HEERE eigenlijk wel hoe het met Zijn volk gaat of kijkt Hij een andere kant op? Men roept God aan om vanuit Zijn hemelse woning op het volk neer te zien. Men mist God. Hardop vragen de mensen zich af of God soms veranderd is? Vroeger kon de HEERE heel boos worden wanneer Zijn volk iets werd aangedaan. God trok Zich het lot van Israel aan. Wanneer zij in de problemen zaten – ook als ze die aan zichzelf te danken hadden – streek God Zijn hand over Zijn hart, greep in en ontzette Zijn volk, trok hen los uit de greep van de vijand. Maar hoe zit dat nu? Ze merken niets van God. God lijkt Zich in te houden. Ze moeten raden naar de motieven. Jesaja 63:15 *Kijk neer uit de hemel en zie uit Uw heilige en luisterrijke woning. Waar zijn Uw na-ijver en Uw machtige daden, Uw innerlijke bewogenheid en Uw barmhartigheid? Ze houden zich jegens mij in.* Het is waar dat het volk Israel herinneringen oproept aan een roemrijk verleden. De verhalen over Abraham doen de ronde. Dat was nog eens een tijd. Wat was God nabij. God sprak met hun aartsvader van persoon tot persoon. Ook de persoon van Jakob komt voorbij. Het is waar; niet iedereen is als Abraham, de vader van de gelovigen. Er zit bij Jakob/Israel ook veel verzet en moeite met de overgave aan Gods plan. Maar ondanks zijn eigenzinnigheid en de bijna onbedwingbare neiging om zichzelf te redden, komt het er uiteindelijk toch van bij Jakob. Bij Pniël gaf hij zich over aan de Allerhoogste. Dat leverde hem toen nog zijn mooie naam op: Israel, U hebt gestreden met God en de mensen en u hebt gewonnen. Beter gezegd: 'God heeft u laten winnen.' Maar goed, die geschiedenis helpt hen ook niet natuurlijk. Vader Abraham is en blijft een persoon uit het verre verleden. Dat was toen. Zij leven in het nu. Maar – zal iemand zeggen – God is toch hun Vader? Op dit moment is God echter een God van ver. Israel noemt God 'onze Vader', maar het voelt niet zo. Waar is God? Waarom houdt U Zich afzijdig? Waarom grijpt U niet in? U bent onze Verlosser van

ouds, waar zijn Uw grote daden op dit eigen moment? Jesaja 63:16 *Toch bent U onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet. U, HEERE, bent onze Vader; onze Verlosser van oude tijden af is Uw Naam.*

De zonde staat tussen God en Zijn volk in.

Er is natuurlijk een reden voor dat de relatie van Israel met God bekoeld is. God is geen God van willekeur zodat Hij de ene keer wel en de andere keer niet reddend ingrijpt, zonder noembaar verschil. Het volk vraagt zich af waarom ze niets meer van God grote daden meemaken. Waarom houdt God Zich afzijdig, terwijl Hij toch hun Vader is. Dat komt door die vermaledijde zonde. Dat is zo klaar als een klontje. Daar moeten we de oorzaak zoeken. Gods volk heeft de verkeerde afslag genomen. Ze wandelen niet langer op Gods weg. Ze geven zelf richting aan hun leven. Daar hebben ze God niet bij nodig. Men erkent dit ook. Niemand spreekt dit tegen. Het is het oude liedje, maar had het anders gekund? Heeft het volk een reële kans gehad om dichter bij God te leven? Zit het niet in ons allemaal; die neiging om afstand te nemen van God en voor onszelf te gaan? Had God dat niet kunnen voorkomen? Hij had ons toch anders kunnen scheppen. Zelfs de hardheid van hart wordt God verweten. Het zou aan God Zelf liggen dat Zijn volk Hem niet eerbiedigt. Er volgt een roep om Gods terugkeer. Alles vanuit de overtuiging dat er iets is tussen God en Zijn volk; sterker, ze zeggen; 'We zijn van Hem, Zijn dienaar, Zijn eigendom.' Jesaja 63:17 *HEERE, waarom doet U ons afdwalen van Uw wegen? Waarom verhardt U ons hart, zodat wij U niet vrezen? Keer terug omwille van Uw dienaren, de stammen van Uw eigendom.*

Heeft het volk gelijk in zijn verwijt dat het ook wel aan God Zelf ligt, dat zij zijn zoals ze zijn?

Nee, ze hebben geen gelijk. Kijk maar naar mensen als Abraham en Izaäk en Jakob. Die mogen het bij tijden moeilijk gehad hebben, maar ze hebben hun geloof behouden. Denk ook aan mensen als Mozes en Aäron en Gideon en Jefta en Simson en David, koning David de man naar Gods hart. Het zal moeilijk zijn voor veel mensen om God te vertrouwen en zich aan Hem te houden, maar deze namen zijn evenzovele bewijzen dat het kon, ook in de tijd van het Oude Testament. Zelfs Elia had de idee

dat hij de enig overgebleven gelovige Israëliet was, maar hij zag dit verkeerd. Volgens God zijn er in Elia's tijd zo'n 7000 mensen die aan de goede kant staan. 1 Koningen 19:18 *Maar ik zal er in Israël zeventuizend overlaten, allen die de knieën niet gebogen hebben voor de Baäl, en allen van wie de mond hem niet gekust heeft.* Het is waar dat het volk later de ballingschap in moest. Er waren veel mensen die de toets van kritiek niet kunnen doorstaan, maar er was ook altijd *de rest of het overblijfsel* van mensen die trouw bleven aan God. Al toont het Oude Verbond uiteindelijk het faillissement aan van de mens, het was niet bij voorbaat kansloos. Wij mensen komen er gewoon niet goed af. Ook blijken we behoorlijk beïnvloedbaar. We gaan gemakkelijk mee met anderen. En verder hebben we een behoorlijk harde kop. We kunnen zonder veel scrupules van voor– in tegenstander veranderen. Hoe het ook zij; Het volk Israel blijft met een kater achter. Ze hebben voor hun gevoel te kort in hun land gewoond en Gods heiligdom, de tempel is verwoest en daarmee Gods aanwezigheid in hun volksbestaan. De belangrijkste voorwaarden voor hun volksbestaan – het bezit van het land en Gods wonen in hun midden – zijn voor hun gevoel te vroeg ongedaan gemaakt. Jesaja 63:18 *Slechts korte tijd heeft Uw heilig volk het in bezit gehad. Onze tegenstanders hebben Uw heiligdom vertrapt.* Ze voelen zich duidelijk te kort gedaan. Wat hadden ze dit graag anders gezien. De bijzondere positie onder de volken lijken ze kwijtgeraakt te zijn. Het is net alsof Gods Naam nooit over hen is uitgeroepen. Jesaja 63:19 *Wij zijn geworden als mensen over wie U van oude tijden af niet hebt geheerst, die niet naar Uw Naam zijn genoemd.*

De Klaagmuur heeft iets moois, maar is ook een bewijs van moeilijkheden.

